

AKADEMIA POLONIJNA
POLONIA UNIVERSITY

Polonia University in Czestochowa

Scientific and pedagogical internship

PROFESSIONAL TRAINING OF A MODERN PHILOLOGIST: THE USE OF EUROPEAN PRACTICES IN THE EDUCATION SYSTEM OF UKRAINE

October 25 – December 5, 2021

**Częstochowa, Republic of Poland
2021**

Професійна підготовка майбутніх учителів-словесників до організації позакласної роботи з української мови в закладах загальної середньої освіти	
Струк І. М.	216
Компетентісний підхід у підготовці сучасного філолога в умовах євроінтеграції	
Сунько Н. О.	220
Коучинг як спосіб самопізнання в процесі професійного розвитку	
Талько С. В.	223
Current trends in teaching business English	
Tarasova O. V.	226
Лінгводидактичні засади вдосконалення правописної компетентності студентів	
Теслицька Г. І.	230
Challenges of teaching ESL students in the context of distance learning	
Tyshchenko O. O.	233
Використання графіті у процесі формування фахових компетентностей студентів-філологів	
Торговець Ю. І.	236
Дистанційне навчання філологів-германістів: пріоритетні напрямки розвитку	
Тронь А. А.	240
Новітні методи навчання іноземних мов майбутнього фахівця-філолога в освітній системі України	
Тугай О. М.	243
Трансляторика та міжмовна інтерференція як проблема методології (вивчення іноземної мови як другої)	
Хайдер Є. М.	247
Формування читацької компетентності майбутніх менеджерів міжнародних авіаційних перевезень на уроках іноземних мов	
Харламова Л. С.	249
Discussion as an interactive method to develop speaking skills of future philologists	
Yaroshenko O. V.	252

4. Steenhuis H.-J., Roland L. Project-based learning. How to pproach, report, present, and learn from course-long projects / Ed. T.J. Kloppenborg. Business Expert Press, 2018. 276 p.
5. Sternberg R.J. Successful Intelligence: How practical and creative intelligence determine success in life. New York: Simon & Schuster, 1996. 304 p.
6. Witts J. Sustainable Assesment: Developing Lifelong Learners. *Education for Sustainable Development* / D. Summers, R. Cutting. London: Palgrave Macmillan, 2016. P 77-92). http://doi.org/10.1057/978-1-137-51911-5_6

ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ-СЛОВЕСНИКІВ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ ПОЗАКЛАСНОЇ РОБОТИ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ В ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

Струк І. М.

*кандидат філологічних наук,
асистент кафедри сучасної української мови,
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
м. Чернівці, Україна*

Важливим компонентом навчально-виховного процесу в закладах загальної середньої освіти (далі ЗЗСО) є позакласна робота з української мови, яка репрезентує цілеспрямовані, організовані на добровільних засадах, на основі пізнавальних зацікавлень учнів мовні заняття, що перебувають поза межами уроків (іноді й поза межами навчальної програми) з метою поглиблення знань школярів, активізації їхньої пізнавальної діяльності. Позакласна робота з української мови формує зацікавленість школярів до предмета, допомагає розкрити учням красу й багатство української мови, усвідомити її роль у формуванні особистості й розвиткові країни.

Зміст освітньо-професійної програми для студентів другого (магістерського) рівня освіти спеціальності 014 «Середня освіта (українська мова та література)» Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича передбачає вибіркову дисципліну «Позакласна робота з української мови в ЗЗСО», вивчення якої допоможе

здобувачам вищої освіти осмислити значення, зміст та завдання позакласної роботи в ЗЗСО; засвоїти принципи позакласної роботи в школі; навчитися складати сценарії позакласних заходів з української мови; ознайомитися зі змістом чинної програми з української мови та з досвідом роботи вчителів-словесників в ЗЗСО.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студенти набувають відповідних фахових компетентностей. На лекційних та практичних заняттях студенти мають можливість навчитися правильно обирати методи й засоби навчання з педагогіки та методики української мови, спрямовані на розвиток здібностей здобувачів освіти з урахуванням їх індивідуальних і вікових особливостей, міжособистісних взаємин, усвідомлення рівних можливостей і гендерних питань для забезпечення розвитку та мотивації учнів в межах інклюзивної освіти. Вивчення навчальної дисципліни уможливить успішну організацію майбутніми вчителями навчального процесу з української мови та літератури на засадах особистісно-орієнтованого, діяльнісного та компетентнісного підходів; проєктування навчального процесу на рівні курсу, розділу, теми, уроку, педагогічної ситуації.

Лекційні заняття з означеного курсу сприяють ознайомленню студентів із теоретичними засадами організації позакласної роботи в ЗЗСО та з науковим доробком відомих лінгводидактів у цій галузі, допомагають чітко розмежовувати поняття «позаурочна робота», «позанавчальна виховна робота», «позакласна робота», та «позашкільна робота», які в науковій літературі іноді ототожнюють.

Організуючи позакласну роботу з української мови, учителі мають дотримуватися загальнодидактичних і лінгводидактичних принципів, визначених чинними програмами. У науковій літературі виділено різні підходи до класифікації принципів позакласної роботи. Наприклад, Н. М. Діденко наголошує на таких ефективних принципах навчання й організації позакласної роботи: «індивідуалізації навчання, науковій ґрунтовності, наочності, систематичності й послідовності, доступності, міцності й зв'язку теорії з практикою, емоційності, міжпредметних зв'язків, вибірковості, комунікативності, демократизації й гуманізації, виховання» [1, с. 47]. Майбутні вчителі-словесники повинні враховувати різні підходи щодо класифікації принципів та обирати найоптимальніші під час своєї професійної діяльності.

Успішна реалізація принципів позакласної роботи залежить від правильного вибору форм, методів та засобів навчання. Здобувачі другого рівня вищої освіти в процесі вивчення дисципліни знайомляться з класифікаціями форм позакласної роботи: за кількісним складом

(індивідуальні, групові, масові); за частотою проведення (систематичні й епізодичні); за способом транслювання мовного матеріалу (усні та письмові).

Серед ефективних індивідуальних форм позакласної роботи О. Кучерук називає такі: «підготовка учнем виразного читання текстів, складання індивідуальних повідомлень про стилістичні особливості тексту, підготовка окремого виступу на конференцію, творчий переклад іншомовних текстів українською мовою, написання індивідуальних творчих робіт, наукових досліджень» [2, с. 181]. До найпоширеніших групових форм позакласної роботи належать гуртки рідної мови, на важливості яких одним з перших наголошував І. Огієнко у праці «Наука про рідномовні обов'язки» та зазначав, що «кожний свідомий громадянин мусить дбати, щоб навіть у найменших оселях закладалися «Гуртки плекання рідної мови», які повинні активно діяти при церковних парафіях та закладах освіти» [3, с. 32]. З-поміж ефективних масових форм виокремлюють «мовний тиждень, який передбачає різні види позакласної роботи – заняття гуртка, випуск журналів, проведення конкурсів, вікторин, мовних олімпіад тощо» [4, с. 160]. До систематичних зараховують мовні гуртки, клуби, ведення блогу, вебсторінки або сайту, членство в Малій академії наук, які проводять постійно зі сталим складом учнів. Серед епізодичних форм важливими є мовні олімпіади, конкурси, презентації, виставки, екскурсії до музеїв, бібліотек, теле- та радіостудій, редакцій).

У системі організації позакласної роботи з української мови в ЗЗСО важливе місце займають інноваційні технології навчання: музейно-педагогічні, інформаційно-комунікаційні, інтерактивні, технології колективно-групового навчання та ситуативного моделювання. Застосування тих чи тих технологій майбутніми вчителями під час позакласних занять з української мови сприятиме індивідуалізації та систематизації навчальної діяльності учнів, забезпечить підвищення мотивації до вивчення предмета.

У межах навчального курсу студенти також мають можливість ознайомитися з організаційно-методичними засадами формування соціокультурної компетентності, яка передбачає здатність до колективного співробітництва, мобільність, уміння адаптуватись і визначати особисті прагнення, правильно планувати та успішно реалізовувати соціальні проєкти; активно вести діалог відповідно до комунікативної ситуації; вирішувати проблеми в різних життєвих ситуаціях.

В умовах сьогодення одним із пріоритетних напрямів розвитку освіти є дистанційне навчання. Тому до змісту навчальної дисципліни введено тему щодо методики дистанційного навчання української мови в межах позакласної роботи. Це допоможе майбутнім вчителям української мови оволодіти технологіями дистанційного навчання, враховувати можливості учнів та засади універсальної доступності програмних засобів, обирати ресурси, які максимально підходять для різних навчальних платформ, опанувати основними формами онлайн-комунікації (форум, чат, блог, відеоконференція тощо) та популярними вебресурсами для дистанційної освіти, навчитися успішно працювати в межах синхронного та асинхронного режимів дистанційного навчання.

Отже, навчальний курс «Позакласна робота з української мови в ЗЗСО» є важливим у системі професійної підготовки майбутніх вчителів-словесників, оскільки дозволяє репрезентувати принципи, форми та методи організації позакласної роботи з української мови, окреслити їхню концептуальну роль та ефективність застосування в ЗЗСО; допомагає розвивати, вдосконалювати фахову компетентність та лінгвокреативність студентів (майбутніх фахівців) в процесі організації позакласних занять; сприяє вихованню почуття любові та поваги до українського слова.

Література:

1. Діденко Н. М. Методика позакласної роботи з української мови у процесі профільного навчання: дис. ... канд. пед. наук зі спец. 13.00.02 – теорія та методика навчання (українська мова). Київ, 2016. 194 с.
2. Кучерук О. А. Основи естетичного виховання в шкільному курсі української мови: навчальний посібник для студентських вузів. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2006. 200 с.
3. Огієнко І. Наука про рідномовні обов'язки. Львів: Українська Академія Друкарства; вид-во «Фенікс» при сприянні фонду «Відродження», 1995. 46 с.
4. Словник-довідник з української лінгводидактики: навчальний посібник / за ред. М. І. Пентилюк. Київ: Ленвіт, 2015. 320 с.